

HORIZONTALAAL
INTEGRATIE- EN
GELIJKE KANSEN-
BELEIDSPLAN
2020-2024

Doelstellingenkader

Acties met opstart in 2020

Niet-exhaustieve lijst van acties 2021-2024

Inhoud

INLEIDING.....	4
VISIE.....	5
LEIDENDE PRINCIPES.....	6
1. Participatie en empowerment.....	6
2. De regierol van de lokale besturen.....	6
3. Wetenschappelijk onderbouwd beleid, datamanagement en -monitoring.....	7
DOELSTELLINGEN EN ACTIES.....	8
1. De Nederlandse taal is de verbindende factor in onze samenleving. We zetten maximaal in op het verwerven van het Nederlands.....	8
Actie 1.1: Taalbeleid binnen werk en opleiding.....	9
Actie 1.2: Nederlands van leerlingen versterken via zomerscholen.....	9
Actie 1.3: Digitale applicatie Nederlands oefenen in Brussel.....	10
Mogelijke acties 2021 - 2024.....	11
2. Samenleven begint bij het leren kennen van elkaar. We zorgen er voor dat iedereen de mogelijkheden heeft om een sterk netwerk uit te bouwen.....	12
Actie 2.1: Bruggen slaan via het jeugdwerk.....	12
Actie 2.2: School in Zicht, verbinding in en rondom de school.....	13
Actie 2.3: Huizen van het Kind als startpunt voor uitbouw van een netwerk en opnemen van rechten.....	14
Actie 2.4: Netwerk van maatschappelijk kwetsbare jongeren versterken via Overkophuizen.....	14
Mogelijke acties 2021 - 2024.....	15
3. Opleiding en Werk zijn de belangrijkste hefboomen tot participatie aan de samenleving. We zorgen voor een maximale deelname van iedereen aan onderwijs, de opleidings- en arbeidsmarkt.....	17
Actie 3.1: Monitoren van de diversiteit in het lerarenkorps.....	18
Mogelijke acties 2021 - 2024.....	18
4. De Verlichtingswaarden vormen de grondslag van ons samenlevingsmodel. We zetten alle Vlamingen aan om deze Verlichtingswaarden mee vorm te geven en mee uit te dragen.....	20
Actie 4.1: Respectvol samenleven, ook online: dialoog over gelijkenissen en verschillen bevorderen bij jongeren.....	20
Mogelijke acties 2021 - 2024.....	21
5. In Vlaanderen is er geen plaats voor discriminatie, racisme en seksisme. We maken van Vlaanderen het voorbeeld in deze strijd.....	22
Actie 5.1: Handelingsbekwaamheid bevorderen bij discriminerende uitspraken.....	23
Actie 5.2: Monitoringsysteem discriminatie: onafhankelijk expertencomité.....	24
Mogelijke acties 2021 - 2024.....	25

6. Diversiteit in beeldvorming moet de norm zijn. Hiermee werken we stigmatisering weg en geven we een gezicht aan het diverse Vlaanderen.....	26
Mogelijke acties 2021 - 2024	26
7. Alle Vlaamse diensten en instellingen zetten in op beleidsparticipatie om het Vlaamse inclusieve beleid vorm te geven.....	28
Mogelijke acties 2021 - 2024	28
8. We maken werk van toegankelijkheid in publieke gebouwen, in de publieke ruimte en in de dienstverlening van de Vlaamse en lokale overheden.....	30
Actie 8.1: Universal Design in opleidingen	31
Mogelijke acties 2021 - 2024	31
9. We gaan voor inclusie als uitgangspunt voor personen met een handicap.....	33
Actie 9.1: Inclusieve en toegankelijke dienstverlening voor mensen van buitenlandse herkomst met een handicap.....	34
Actie 9.2.: Visienota Wonen-Welzijn: betaalbaar, toegankelijk en inclusief wonen.....	34
Mogelijke acties 2021 - 2024	35
10. Iedereen in Vlaanderen moet zich goed kunnen voelen. We zetten in op welbevinden van LGBTQI+	36
Mogelijke acties 2021 - 2024	36

INLEIDING

Voor u ligt het Horizontaal Integratie- en Gelijke Kansenbeleidsplan 2020 – 2024. Aan dit plan werkten alle collega's uit de Vlaamse Regering mee. Het integratie- en gelijke kansenbeleid is een inclusief beleid. Dat wil zeggen dat de beste resultaten gehaald worden wanneer er binnen elk domein structurele aandacht is voor het creëren van de best mogelijke omstandigheden om alle burgers gelijke kansen te bieden. Dit plan heeft niet als opzet om al deze acties op te lijsten. De Vlaamse Regering hanteert de eerder goedgekeurde doelstellingen wel als kader waarbinnen elke minister aan gelijke kansen en integratie werkt. Daarover rapporteren ze in de jaarlijkse Beleids- en Begrotingscyclus.

In dit Horizontaal Beleidsplan worden de acties toegelicht waar de minister van Gelijke Kansen, Integratie en Inburgering samen met de collega-ministers uit verschillende beleidsdomeinen extra inspanningen levert – en waar ook extra investeringen gedaan worden. Het gaat om vernieuwende acties waarvoor we een extra financiële impuls voorzien.

In dit opzicht vormt voorliggend Horizontaal Beleidsplan een breuk met het verleden: we stappen af van de “inventarissen” die de vorige horizontale plannen kenmerkten en gaan over naar een doelgericht actieplan. Het aantal acties dat opgenomen wordt in het plan wordt beperkt, net om doelgericht te kunnen inzetten.

Dit plan focust in eerste instantie op die acties die we in 2020 nog zullen opzetten en waar we middelen aan koppelen. We kijken ook vooruit op de mogelijke acties die vanaf 2021 kunnen opgezet worden. Voorliggend beleidsplan is dus een dynamisch plan: elk jaar zullen er acties en middelen bijkomen naargelang de noden en opportuniteiten. De rapportering over de acties zelf gebeurt via de Beleids- en Begrotingscyclus.

De tweede breuk die we maken is dat we niet meer spreken van een afzonderlijk horizontaal beleidsplan voor het integratiebeleid en het gelijke kansenbeleid. We gaan voor één actieplan en maken zoveel mogelijk de brug tussen integratie en gelijke kansen.

De verschillende horizontale beleidsplannen binnen de Vlaamse Regering dienen elkaar te respecteren, aan te vullen en te versterken om zo de slaagkansen en de effecten van elk plan te vergroten. Voorliggend actieplan is dan ook complementair aan andere actieplannen zoals het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan, het Vlaams actieplan armoedebestrijding, het strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en het actieplan dak- en thuislozen.

VISIE

Vlaanderen is zo divers als het aantal burgers dat onze regio telt. Mensen worden niet alleen bepaald door hun herkomst, ze dragen een gender, een seksuele identiteit, mogelijk een handicap, leeftijd, sociaal kapitaal, enzovoort. Identiteiten vormen zich rondom een samenspel van deze vele kenmerken, perspectieven en een continue stroom aan ervaringen. Het is het geheel dat ieder van ons uniek maakt.

Als overheid hebben we een belangrijke verantwoordelijkheid in het creëren van gelijke kansen voor alle burgers, opdat iedereen volwaardig en evenredig kan participeren aan de samenleving. Samenleven is immers een zaak van iedereen. In Vlaanderen willen we dat samenleven vorm geven door een inclusief verhaal en een inclusieve aanpak.

In Vlaanderen bouwen we aan één gemeenschap

Om aan één gemeenschap te bouwen, dienen muren gesloopt te worden. Muren die zijn opgetrokken tussen gemeenschappen en individuen. We gaan voor een open samenleving. We zorgen ervoor dat we elkaar begrijpen en met elkaar in communicatie kunnen treden. We doorbreken consequent elke vorm van segregatie en zetten volop in op **netwerken**. Segregatie leidt immers tot wij-zij denken. Netwerken daarentegen zijn cruciaal om iemands horizon te verruimen, om de ander of het andere te leren kennen. Een open gemeenschap zorgt voor open geesten, en die hebben we nodig om samen te bouwen aan het Vlaanderen van morgen. Een Vlaanderen waar plaats is voor meerlagige identiteiten, met respect voor onze fundamentele waarden.

Vrijheid en gelijkheid staan centraal

Vlamingen zijn onvoorwaardelijke liefhebbers van vrijheid. Onze samenleving is gebouwd op vrijheid. Vrijheid begint bij gelijkheid. Zonder **gelijke rechten en plichten** is vrijheid immers een loos begrip. Gelijkheid en vrijheid zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Daarom moeten we inzetten op een samenleving die inclusief en toegankelijk is voor alle Vlamingen, waar elke Vlaming zich goed kan voelen, zich ten volle kan ontplooien en niet gehinderd wordt door vooroordelen of andere drempels.

Streven naar vrijheid is ook een streven naar inspraak en participatie. **Participatie** leidt tot dialoog, tot meer vertrouwen tussen burgers en overheid en tussen burgers onderling. Een gemeenschap met sterke inspraak en participatie is een vrijere gemeenschap. Een gemeenschap waarbinnen ook iedereen zichzelf kan zijn. Zo zijn we bondgenoten van elkaar. Want wie strijdt voor mijn vrijheid, strijdt ook voor de jouwe.

Kansen

Mensen met minder kansen worden beperkt in hun vrijheid. Daarom moeten we investeren in deze mensen. Niet door hen te pampieren, niet met medelijden, maar op basis van respect en geloof in de kracht van iedere mens. Door kansen te bieden op de **arbeidsmarkt**. Door niet los te laten, maar **op te leiden**. Geen paternalisme, maar emancipatie.

Om elk talent een kans te geven, zonder onderscheid, blijven we elke vorm **van discriminatie bestrijden**.

LEIDENDE PRINCIPES

1. Participatie en empowerment

Zowel het huidige gelijkekansendecreet als het huidige integratie- en inburgeringsdecreet stellen als doelstelling de volwaardige/evenredige participatie aan de samenleving voorop. Daarnaast worden ook “een actief en gedeeld burgerschap” en “het bewerkstelligen van gelijke kansen van sociale groepen die geconfronteerd worden met achterstellingen of uitsluiting” vooropgesteld. We vatten dit samen in de leidraad “**participatie en empowerment**” die doorheen het beleid loopt.

Empowerment betekent het versterken van mensen en groepen zodat ze kunnen deelnemen aan de samenleving. Via empowerment krijgen individuen, organisaties en gemeenschappen greep op hun eigen situatie en hun omgeving.

Bovenstaande concretiseert volgende passages uit het Regeerakkoord:

*“Het inburgeringstraject wil **nieuwkomers zelfredzaam maken en hun participatie aan de Vlaamse samenleving verbeteren.**”*

*“Als overheid hebben we een belangrijke verantwoordelijkheid in het creëren van gelijke kansen voor alle burgers **opdat iedereen volwaardig en evenredig kan participeren aan de samenleving.**”*

2. De regierol van de lokale besturen

Performante, slagkrachtige lokale besturen staan aan de basis van het welzijn en vertrouwen bij de burgers. Zij vormen niet het laagste bestuursniveau, maar het eerste, het dichtste bij de burger. Daarom zijn lokale besturen vaak het best geplaatst om een antwoord te formuleren op hun noden. We willen lokale besturen maximaal versterken in hun regierol voor het ontwikkelen van een lokaal samenlevingsbeleid.

In het regeerakkoord lezen we:

“De lokale besturen zijn de regisseur van het lokale integratiebeleid. Het Vlaamse integratiebeleid werkt daarbij ondersteunend en op maat van de lokale besturen. Voor de overgang naar het secundaire inburgeringstraject wordt daarbij afstemming gezocht met de lokale besturen. De taken van het Agentschap Integratie en Inburgering in dit kader worden strikter afgebakend. De focus dient te liggen op tweedelijnsondersteuning van andere overheden.”

“We bouwen een vierde pijler uit, m.h.o. op betere participatie en integratie van de inburgeraar en het creëren van een netwerk. We bieden een traject op maat aan van 40 uur in de vorm van een buddyproject, een kennismakingsstage bij een bedrijf, vereniging, organisatie of lokaal bestuur, of vrijwilligerswerk. Ook vanuit de ontvangende samenleving leveren we hiervoor de nodige inspanningen. De lokale besturen zijn hiervan de regisseur,

in overleg met de trajectbegeleider. Het aanbod is optioneel voor wie werkt, studeert of vrijwillig een inburgeringstraject volgt.”

Opdat lokale besturen hun rol optimaal kunnen invullen, is een afgestemde Vlaamse ondersteuning van het lokaal samenlevingsbeleid nodig – de invulling daarvan gebeurt best in nauwe samenspraak met de vertegenwoordiging van de lokale besturen zelf. Zo kunnen de lokale besturen hun regierol maximaal invullen.

3. Wetenschappelijk onderbouwd beleid, datamanagement en - monitoring

Het is een cliché, maar meten is weten. We willen niet alleen een beleid voeren dat zoveel mogelijk wetenschappelijk onderbouwd is. We hebben tevens nood aan wetenschappelijk gevalideerde (kern)indicatoren die meetbare data opleveren. We verzamelen data op vlak van onder andere evenredige participatie, actief en gedeeld burgerschap en sociale cohesie. Deze omgevingsindicatoren vormen de knipperlichten van ons samenleven. Daarnaast streven we naar het beter meetbaar maken van beleidsinterventies. Op die basis kunnen we evalueren in welke mate de beleidsmaatregelen doelmatig zijn, opdat bijsturing desgevallend mogelijk is. Waar mogelijk, willen we dit tot op het lokale niveau werkbaar maken.

Dit vereist een beleidsdomeinoverschrijdend afgestemd en hanteerbaar begrippenkader, opdat in alle beleidsdomeinen éénduidige definities gebruikt worden. De afgestemde definities dienen vervolgens ook gebruikt te worden voor monitoringdoeleinden. Monitoring betreft de aanwezigheid van de verschillende groepen in de totale bevolking of in een beoogd doelpubliek; hun maatschappelijke positie en participatie; en waar mogelijk en relevant het bereik van deze verschillende groepen door de diensten, voorzieningen en organisaties.

Hieruit volgt tevens dat de geijkte begrippen (herkomst, nieuwkomer, handicap, gender, genderidentiteit,...) door verschillende beleidsdomeinen gehanteerd worden in overheidscommunicatie.

In het regeerakkoord lezen we:

*“De Vlaamse overheid zal doelgericht investeren in de jaarlijkse monitoring van inburgering en integratie (socio-economische situatie) via het Netwerk Statistiek Vlaanderen, en dit tot op het lokale niveau. [...] De vele geslaagde voorbeelden van harmonieus samenleven (bv. op de werkvloer, in de vrijetijdsbesteding, maar ook in dagdagelijkse zaken) willen we sterker onder de aandacht brengen. De Vlaamse overheid bundelt daarom goede praktijken en stelt deze ter beschikking van lokale besturen en middenveld. Versnippering in overheidssteuning gaan we tegen, maar we geven kansen aan nieuwe veelbelovende initiatieven. **We streven naar meetbare impact.**”*

DOELSTELLINGEN EN ACTIES

1. De Nederlandse taal is de verbindende factor in onze samenleving. We zetten maximaal in op het verwerven van het Nederlands

Welke talen we van thuis uit ook spreken, Nederlands is in Vlaanderen de verbindende taal. **Nederlands is dé toegangspoort** tot werk, opleidingen, deelname aan het maatschappelijke leven – kortom: Nederlands is een van de belangrijkste hefboomen voor participatie. De Vlaamse overheid voert daarom een sterk en coherent taalbeleid dat Nederlands leren, oefenen en gebruiken stimuleert. Vlaanderen zet blijvend in op een behoeftedekkend aanbod Nederlands als tweede taal en rolt het geïntegreerde aanbod Nederlands en beroepsopleiding verder uit. Daarbij is Nederlands niet alleen een functioneel middel, maar ook een einddoel.

Taaldrempels wegwerken is een onderdeel van toegankelijke en kwalitatieve dienstverlening voor alle burgers – in het bijzonder voor nieuwkomers, maar ook voor personen die laaggeletterd of laagopgeleid zijn, en vele andere burgers. Om de taalkloof tussen organisaties en burgers te overbruggen, bestaan veel hulpmiddelen. De Vlaamse overheid stimuleert het gebruik daarvan en zet in op het dissemineren van goede praktijken. Digitale tools kunnen taalverwerving en taalgebruik stimuleren en taaldrempels wegwerken.

Acties **taalbeleid** zijn steeds aangepast aan de context. Vrije tijd, leeromgeving en opleiding, dienstverlening van lokale besturen en van andere organisaties, hulpverlening, de werkvloer,...: elke context vereist een adequate aanpak. De Vlaamse overheid geeft als werkgever zelf het goede voorbeeld. In het kader van dit horizontale beleidsplan, is eveneens afstemming nodig met twee gerelateerde overheidsbrede initiatieven, met name Heerlijk Helder en het Strategisch Plan Geletterdheid.

In subsidiereglementen en samenwerkingsovereenkomsten van de Vlaamse overheid met derden wordt een Nederlands-clausule opgenomen (actief gebruik van het Nederlands, minstens in communicatie naar het publiek). De Vlaamse overheid zorgt er voor dat ook lokale besturen deze clausule toepassen.

Actie 1.1: Taalbeleid binnen werk en opleiding

Anderstaligen vinden nog te weinig de weg naar de arbeidsmarkt. Daarom zetten we in op taalbeleid op drie niveaus: taalbeleid Nederlands binnen de opleiding, taalbeleid Nederlands op de werkvloer, en de opmaak van taalprofielen per beroepscategorie.

Een concretisering hiervan is het taalbeleid op de werkvloer binnen de sociale economie. We zetten hier versterkt op in: dat moet ertoe leiden dat meer nieuwkomers en anderstaligen de weg vinden naar de reguliere arbeidsmarkt. Sociale economie biedt tewerkstellingskansen aan personen die (tijdelijk) niet in het reguliere arbeidscircuit aan de slag kunnen. Zij hebben een gespecialiseerde expertise in de toeleiding en de begeleiding van doelgroepmedewerkers met een grote afstand tot de arbeidsmarkt omwille van diverse problematieken. Via deze actie wordt er taalondersteuning geboden op de werkvloer aan de anderstaligen binnen sociale economie. Hierin wordt ook de werkgever meegenomen.

Doelstellingen	<ul style="list-style-type: none">- Er wordt een taalbeleid gevoerd in de sector van de sociale economie.- Het Nederlands van nieuwkomers en anderstaligen wordt versterkt.
Bevoegde beleidsdomeinen en ministers	Werk en Sociale Economie – minister Hilde Crevits Gelijke Kansen, Integratie en Inburgering – minister Bart Somers
Realisatie Regeerakkoord	pp. 66-67 <i>Zowel werkzoekenden, als nieuwkomers en inactieven begeleiden we intensief [...] al dan niet via een specifiek opleidingstraject. [...] We zetten in op de emancipatie van vrouwen met een migratie-achtergrond.</i>
Timing	2020 - 2024
Budget	Vanuit provisie GKII 2020: 250K Vanuit werk en sociale economie, binnen reguliere middelen

Actie 1.2: Nederlands van leerlingen versterken via zomerscholen

Lerarenteams en schoolleiders zetten continu in op taalstimulering en taalverwerving Nederlands van kinderen die van thuis uit anderstalig zijn. Belangrijk is om deze inspanningen ook vol te houden tijdens de schoolvakanties. Daarom zetten we volop in op Zomerscholen en taalstimulering. Scholen zijn het best geplaatst om maatwerk te leveren. Zij kennen de leerlingen het best en kunnen noden in kader van remediëring het beste inschatten. Lokale besturen spelen een rol vanuit het flankerend onderwijsbeleid.

Doelstellingen	<ul style="list-style-type: none">- Het Nederlands van anderstalige kinderen versterken.- De onderwijskansen van alle kinderen versterken.- Meest kwetsbare leerlingen remediëren en bijspijkeren.
Bevoegde beleidsdomeinen en ministers	Onderwijs en Vorming – minister Ben Weyts Binnenlands Bestuur – minister Bart Somers

Realisatie Regeerakkoord	<p>p. 17</p> <p><i>Een sterk Vlaams onderwijs heeft bij uitstek een sterk emanciperende kracht voor alle leerlingen. De ambitie om bij al onze leerlingen leerwinst te boeken staat dus voorop. [...] De beheersing van een rijke Nederlandse taal is daarbij essentieel.</i></p> <p>pp. 34-35</p> <p><i>Taalkennis Nederlands is de absolute topprioriteit voor iedereen. [...] Ook initiatieven zoals zomerscholen Nederlands, georganiseerd door lokale partners en het middenveld, worden gefaciliteerd. Op die manier vermijden we regressie bij de leerlingen door de zomervakantie.</i></p>
Timing	2020 - 2024
Budget	<p>Binnen relanceplan, middelen Onderwijs</p> <p>Binnen relanceplan, middelen Binnenlands bestuur</p>

Actie 1.3: Digitale applicatie Nederlands oefenen in Brussel

We bevorderen de Nederlandse taalvaardigheid en bij uitbreiding de digitale vaardigheden van anderstalige Brusselaars. Daartoe laten we een taal-app ontwikkelen waarmee anderstalige Brusselaars kunnen oefenen op de vaardigheden spreken, luisteren, schrijven en lezen. De app moet gebruiksvriendelijk en permanent beschikbaar zijn; de app is complementair aan het al bestaande online oefenplatform Nedbox en versterkt deze. Een belangrijk aspect is een spelelement (*gamification*) en een element van sociale interactie. De app zal zich richten op inburgeraars, werkzoekenden, ouders met kinderen in het Nederlandstalig onderwijs... en dient dus eveneens aan te sluiten bij hun directe leefomgeving. Na ontwikkeling in Brussel volgt een uitbreiding naar de rest van Vlaanderen.

Doelstellingen	<ul style="list-style-type: none"> - Nederlandse taalvaardigheid en de digitale vaardigheden van anderstalige Brusselaars aanscherpen; - Oefenkansen Nederlands altijd en overal beschikbaar maken.
Bevoegde beleidsdomeinen en ministers	<p>Brussel – minister Benjamin Dalle</p> <p>Gelijke Kansen, Integratie en Inburgering – minister Bart Somers</p>
Realisatie Regeerakkoord	<p>p. 146</p> <p><i>De Vlaamse overheid voert een sterk taalbeleid dat Nederlands leren, oefenen en gebruiken stimuleert, o.a. door te blijven voorzien in een behoeftedekkend NT2-aanbod, het creëren van oefenkansen Nederlands en het gebruik van 'heerlijk helder' Nederlands in overheidscommunicatie.</i></p>
Timing	2020
Budget	<p>Vanuit provisie GKII 2020: 100K</p> <p>Vanuit Brussel, binnen reguliere middelen</p>

Mogelijke acties 2021 - 2024

- Afstemming taalkennisvereisten (alle Vlaamse beleidsdomeinen)

Verschillende Vlaamse beleidsdomeinen voerden de afgelopen jaren taalkennisvereisten in voor de toegang tot bepaalde rechten of beroepscategorieën. We zorgen voor een goede afstemming tussen de verschillende beleidsdomeinen die werken met taalkennisvereisten en de Agentschappen Integratie en Inburgering / Huis van het Nederlands Brussel inzake de testafnames Nederlands als tweede taal (NT2).
- Nederlands van leerlingen versterken (onderwijs)

Lerarenopleiders, leraren(teams) en schoolleiders zetten in op taalstimulering en taalverwerving Nederlands bij kinderen die van thuis uit anderstalig zijn. Het omgaan met diversiteit is daarbij een weerkerend aandachts- en leerpunt.
- Taalbeleid binnen het Agentschap Opgroeien (welzijn)

Het Agentschap Opgroeien ontwikkelt samen met het Agentschap Integratie en Inburgering strategieën en methodieken om de taalkloof in de dienstverlening met anderstalige jongeren en ouders te overbruggen via duidelijk Nederlands, Taalhulpen, pictogrammen, beeldtaal,...
- Nederlands in Brussel versterken (Brussel)

We motiveren nog meer anderstalige Brusselaars om Nederlands te leren en om dit vol te houden tot ze hun (leer)doelen bereikt hebben. Het Huis van het Nederlands Brussel zet hiertoe acties op, vertrekkende vanuit het actieonderzoek "motivatie en verwachtingen NT2-leerders".
- Nederlands-clausule (ondersteuning algemeen regeringsbeleid, binnenlands bestuur, alle beleidsdomeinen)

In subsidiereglementen en samenwerkingsovereenkomsten van de Vlaamse overheid met derden wordt een Nederlands-clausule opgenomen (actief gebruik van het Nederlands, minstens in communicatie naar het publiek). De Vlaamse overheid zorgt er voor dat ook lokale besturen deze clausule toepassen.

2. Samenleven begint bij het leren kennen van elkaar. We zorgen er voor dat iedereen de mogelijkheden heeft om een sterk netwerk uit te bouwen

Een 'netwerk hebben' is onontbeerlijk om optimaal te kunnen functioneren in de samenleving. Een sociaal **netwerk** van kennissen, vrienden, burens, collega's, andere ouders op school,... is cruciaal voor het welbevinden. Zo'n netwerk draagt eveneens bij aan het aanscherpen van talige en sociale competenties en is vaak van belang voor de doorstroom van informatie over dienstverlening en participatiemogelijkheden. Een netwerk hebben, verruimt de horizons en levert sterke hefboomen op voor participatie aan de samenleving.

Dat geldt in het bijzonder voor nieuwkomers. Daarom introduceert het Vlaamse Regeerakkoord een nieuwe pijler "participatie en netwerk" in het inburgeringstraject. Ook andere personen die soms geïsoleerd leven, hebben baat bij een uitbreiding van een sterk netwerk. Daarbij is het belangrijk dat het netwerk zich niet beperkt tot de 'eigen' groep van personen met dezelfde achtergrond (herkomst, handicap, genderidentiteit of seksuele voorkeur,...). Horizons worden immers net verruimd wanneer mensen met verschillende achtergronden elkaar ontmoeten; participatiekansen worden vergroot als informatie mensen bereikt vanuit verschillende hoeken.

De overheid kan deze sociale netwerken niet opleggen of zelf creëren: mensen zijn steeds vrij in hun keuze om sociale banden aan te gaan of niet. Duurzame vriendschappen worden immers gesmeed in een context van vrijheid en ongedwongenheid; veerkrachtige netwerken ontstaan door herhaalde informele contacten.

De overheid kan wel de contexten faciliteren waarin sociale netwerken groeien. Het **engagement van alle actoren** in de samenleving is nodig om zo'n contexten te creëren en om nieuwkomers en andere geïsoleerde personen daarin te verwelkomen. Het **lokale bestuursniveau** speelt hier een uitgelezen rol als regisseur, met onder andere de nieuwe wijkverbeteringscontracten als hefboom.

Actie 2.1: Bruggen slaan via het jeugdwerk

Jeugdwerk is een belangrijke hefboom in het creëren van netwerken voor jongeren. Via het jeugdwerk leren jongeren elkaar en elkaars leefwereld kennen en worden muren tussen jonge burgers gesloopt.

We willen de nadruk leggen op het ondersteunen en versterken van ontmoeting en verbinding tussen kinderen, jongeren en hun organisaties. Alle kinderen en jongeren uit Vlaanderen en Brussel moeten een plek vinden in het jeugdwerk aanbod als ze dit wensen. Kinderen en jongeren moeten de mogelijkheid hebben te kiezen tussen verschillende jeugdwerkvormen, in eigen buurt of verder weg. Met een projectoproep zetten we gericht in op het toeleiden, ondersteunen en versterken van ontmoeting en verbinding tussen kinderen en jongeren van buitenlandse herkomst, met een beperking, met een lage opleiding, in armoede, LGBTQ+jongeren en alle kruispunten die hiermee gepaard gaan enerzijds, en het jeugdwerk anderzijds. Waar deze actie in het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan 2020-2024 focust op het bereiken van de doelstelling vrijetijdsbesteding voor allen, gaat binnen dit plan de aandacht uit naar het versterken van sociale netwerken rond

kinderen en jongeren van buitenlandse herkomst, met een beperking, met een lage opleiding, in armoede, LGBTQ+jongeren en alle kruispunten die hiermee gepaard gaan en de rollen die lokale besturen kunnen opnemen.

Doelstellingen	<ul style="list-style-type: none"> - Er is meer diversiteit binnen het jeugdwerk. - De netwerking van jongeren wordt versterkt.
Bevoegde beleidsdomeinen en ministers	<p>Jeugd – minister Benjamin Dalle</p> <p>Gelijke Kansen, Integratie en Inburgering – minister Bart Somers</p>
Realisatie Regeerakkoord	<p>p. 175</p> <p><i>We willen een versterking van het jeugdwerk. [...] We willen hierbij aandacht geven aan de grotere diversiteit (kinderen en jongeren met een beperking, met een lage opleiding, in armoede, met etnisch culturele achtergrond en LGBTQ+-jongeren) bij de huidige generatie kinderen.</i></p>
Timing	2020-2024
Budget	<p>Vanuit provisie GKII 2020: 600K</p> <p>Vanuit jeugd</p>

Actie 2.2: School in Zicht, verbinding in en rondom de school

De schoolcontext is een omgeving waarin duurzame sociale netwerken worden opgebouwd die segregatie kunnen tegengaan. Het project School in Zicht bevordert de sociale mix en diversiteit in buurtscholen en zorgt voor match-making tussen kansrijke ouders en scholen met een groot aandeel leerlingen in kansarmoede. Het momenteel lopende project wordt verlengd met het oog op uitbreiding en verdieping van de School in Zicht-aanpak rekening houdende met de principes inzake het inschrijvingsdecreet zoals vooropgesteld in het regeerakkoord.

Doelstellingen	<ul style="list-style-type: none"> - Toeleiding van kansrijke ouders en hun kinderen naar scholen met een groot aandeel leerlingen in kansarmoede. - Verbinding en ontmoeting stimuleren tussen kansrijke en kansarme ouders.
Bevoegde beleidsdomeinen en ministers	<p>Onderwijs en Vorming – minister Ben Weyts</p> <p>Gelijke Kansen, Integratie en Inburgering – minister Bart Somers</p>
Realisatie Regeerakkoord	<p>p. 19</p> <p><i>Betrokken ouders maken ook sterk onderwijs. We doen een beroep op de ouderlijke verantwoordelijkheid . Betrokken ouders bouwen actief mee aan de ideale leeromgeving die nodig is voor goede onderwijsprestaties. Zij stimuleren hun kinderen om het beste uit zichzelf te halen en binnen de school alle ontplooiingskansen te grijpen.</i></p> <p>p. 30</p> <p><i>We kiezen voor maximale vrijheid voor ouders om een school naar wens te kiezen voor hun kinderen en schaffen de dubbele contingentering af. We trekken de principes zoals die voor het secundair onderwijs in het</i></p>

	<i>inschrijvingsdecreet zijn uitgewerkt, door naar het basisonderwijs. Dit sluit niet uit dat men ook in het basisonderwijs op vrijwillige basis voorrang kan verlenen voor maximum 20% aan een ondervertegenwoordigde groep (bv. School in Zicht, eigen inwoners...). In capaciteitsgebieden kan het LOP daartoe een voorstel ter bekrachtiging voorleggen aan de gemeenteraad.</i>
Timing	2020-2024
Budget	Vanuit provisie GKII 2020: 150K

Actie 2.3: Huizen van het Kind als startpunt voor uitbouw van een netwerk en opnemen van rechten

Om een sociaal netwerk te kunnen uitbouwen, is mentale ruimte en oriëntatie in de mogelijkheden nodig; daartoe is het van belang dat elkéén zijn of haar rechten actief kan opnemen. Voor gezinnen, en in het bijzonder jonge gezinnen, kan dit een complex gegeven zijn. De Huizen van het Kind zetten daarom in op een vernieuwend aanbod, met het oog op de verwezenlijking van de doelstellingen preventieve gezinsondersteuning in het algemeen en op het maximaal toegankelijk maken van de dienstverlening voor maatschappelijk kwetsbare gezinnen. Daartoe wordt ook ingezet op een versterkte samenwerking met de Sociale Huizen/O.C.M.W. Op deze manier dragen de Huizen van het Kind bij aan drempelverlaging en toeleiding naar dienstverlening in andere beleidsdomeinen.

Doelstellingen	<ul style="list-style-type: none"> - Bijdragen aan de inburgering van nieuwkomers, zijnde kinderen, jongeren en hun gezin; - Versterken van ontwikkelings- en onderwijskansen van kinderen; - Bijdragen aan het voorkomen en bestrijden van onderbescherming en kinderarmoede; - Gezinnen informeren over en toeleiden naar de dienstverlening op vlak van opleiding en tewerkstelling.
Bevoegde beleidsdomeinen en ministers	Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding – minister Wouter Beke Gelijke Kansen, Integratie en Inburgering – minister Bart Somers
Realisatie Regeerakkoord	p. 94 <i>We blijven het lokaal geïntegreerd beleid t.a.v. gezinnen door te investeren in de uitbouw van de Huizen van het Kind. We leggen er linken naar kinderopvang, opvoedingsondersteuning, preventieve gezondheidszorg en het groeipakket.</i>
Timing	2021-2023
Budget	Vanaf 2021 vanuit provisie GKII 2021: 200K Vanuit Welzijn

Actie 2.4: Netwerk van maatschappelijk kwetsbare jongeren versterken via Overkophuizen

Een Overkophuis is vernieuwend aanbod voor jongeren rond vrije tijd, ontmoeting en sociale verbinding, geestelijke gezondheidsbevordering en informele zorg. In een Overkophuis worden jongeren ondersteund op vlak van welzijn en (geestelijke) gezondheid, wordt hun sociaal en informeel netwerk verder uitgebouwd, wordt er ingezet op ontmoeting, en worden jongeren ondersteund op vlak van participatie aan de samenleving. We zorgen voor structurele inbedding van vijf Overkophuizen. Daarbij gaat aandacht naar het bereiken van jongeren van buitenlandse herkomst, jongeren met een handicap en LGBTQI+-jongeren en naar het doorbreken van gendermechanismen, opdat alle jongeren zich thuis kunnen voelen in een Overkophuis.

Doelstellingen	<ul style="list-style-type: none"> - Jongeren krijgen gepaste ondersteuning op het vlak van welzijn en gezondheid, met bijzondere aandacht voor geestelijke gezondheid; - Bevorderen van de sociale, informele netwerken rondom jongeren; ruimte scheppen voor ontmoeting tussen jongeren; - Jongeren krijgen ondersteuning op vlak van volwaardige participatie aan de samenleving.
Bevoegde beleidsdomeinen en ministers	<p>Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding – minister Wouter Beke Jeugd – minister Benjamin Dalle Gelijke Kansen, Integratie en Inburgering – minister Bart Somers</p>
Realisatie van het Regeerakkoord	<p>p. 97 <i>Elk kind heeft recht op een warme thuis waarin het veilig kan opgroeien, zich hechten en voorbereiden op een volwassen leven. Wanneer het kan, moet een kind thuis kunnen opgroeien met de nodige ondersteuning.</i></p>
Timing	2020-2022
Budget	<p>Vanuit provisie GKII 2020: 200K Vanuit welzijn</p>

Mogelijke acties 2021 - 2024

- Buddytrajecten als hefboom voor emancipatie in verschillende levensdomeinen (verschillende beleidsdomeinen)

Binnen het inburgeringsbeleid wordt een nieuwe pijler uitgewerkt waar sociale participatie centraal staat, o.a. via de methodiek van buddywerking. We willen deze methodiek uitbreiden opdat ze ingezet kan worden voor participatie in en toeleiding naar verschillende levensdomeinen; en opdat de methodiek kan renderen voor andere burgers. Zo kan burgerengagement ingezet worden voor uiteenlopende maatschappelijke doeleinden.

- Deelname van personen van buitenlandse herkomst aan cultuur versterken (cultuur)

We willen meer jongeren en kinderen van buitenlandse herkomst toeleiden naar culturele activiteiten. Goede praktijken worden gebundeld en ontsloten en er wordt ingezet op versterking van organisaties die zoekende zijn.
- Wijkverbeteringscontracten leiden tot sterke netwerken (binnenlands bestuur)

Vanuit de wijkverbeteringscontracten en andere instrumenten binnen het Vlaamse Stedenbeleid bieden we hefboomen om de uitdagingen op het vlak van netwerkversterking en de problematiek van segregatie aan te pakken.
- Inclusieve vrijetijdsbesteding voor kinderen en jongeren met een handicap bevorderen (jeugd en welzijn)

Via gerichte inspanningen werken we toe naar meer inclusieve vrijetijdsbesteding van kinderen en jongeren met een handicap. We brengen deze mooie voorbeelden in de kijker als opstap voor organisaties die nog zoekende zijn, en zorgen waar nodig voor trajectbegeleiding op maat. Deze actie wordt sluit aan op acties opgenomen in het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan 2020-2024.
- Sport als hefboom voor een sterk sociaal netwerk (sport)

De sportsector wil een hefboom zijn voor langdurige opbouw van een sociaal netwerk, voor inburgeraars en voor andere groepen in de maatschappij. In samenwerking met andere partners zoeken we naar manieren om zoveel mogelijk vanuit de sportsector bij te dragen, met als vertrekpunt de nieuwe pijler “sociale participatie” van het inburgeringstraject van nieuwkomers.

3. Opleiding en Werk zijn de belangrijkste hefboomen tot participatie aan de samenleving. We zorgen voor een maximale deelname van iedereen aan onderwijs, de opleidings- en arbeidsmarkt

Het is belangrijk dat iedereen de kans krijgt en neemt om volop te participeren aan de maatschappij. Werk en onderwijs zijn hierbij sleuteldomeinen. Werk zorgt voor een inkomen, maar ook voor een sociaal netwerk en is een manier om bij te dragen aan de samenleving. Toch zijn er nog veel burgers niet actief op de arbeidsmarkt. Het is belangrijk om met hen in contact te komen en de drempels weg te werken die hen ervan weerhouden om de stap naar de arbeidsmarkt te zetten. Belangrijk is ook om voor ogen te hebben dat heel wat andere domeinen, zoals cultuur, jeugd, welzijn,... drempels kunnen wegwerken in de toeleiding naar opleiding en werk.

Voor **nieuwkomers** is een snelle **integratie op de arbeidsmarkt** een absolute prioriteit. Vlaanderen zet in haar activeringsbeleid sterk in op levenslang leren, erkennen van verworven competenties, bijkomende beroepsopleiding, stimuleren van ondernemerszin etc. voor alle burgers. Bijzondere aandacht moet gaan naar **burgers van niet-EU15 herkomst**. Om hun ondervertegenwoordiging op de arbeidsmarkt weg te werken is een outreachende, gerichte en geïntegreerde aanpak nodig, met aandacht voor hindernissen zoals bv. diplomagelijkschakeling, een lage scholingsgraad, discriminatie op de arbeidsmarkt, mismatch competenties-vacatures-woonplaats, taal... Ook genderrolpatronen, patronen van gezinsvorming, kinderopvang, mobiliteit,... spelen een rol.

Ook bij **personen met een handicap** ligt de werkzaamheidsgraad veel lager dan bij de algemene bevolking. En wie werk zoekt, stoot vaak op hindernissen. Ondanks de inspanningen die momenteel reeds gebeuren, is er nood aan extra (innovatief) beleid en een geïntegreerde aanpak. Belangrijk is de toeleiding naar de reguliere arbeidsmarkt als het kan, eventueel met nodige ondersteuning van alternatieven zoals sociale economie waar dat nodig is.

Alle talenten zijn nodig en dienen zo goed mogelijk te worden ingezet. Mechanismen die dat verhinderen, moeten worden aangepakt. Zo dient er ook aandacht te gaan naar meer **genderevenwicht**. Dit heeft enkel kans op slagen wanneer gendermechanismen worden erkend, blootgelegd en aangepakt, zoals bijvoorbeeld bij de ongelijke zorgverdeling. Dit dient te gebeuren met oog voor de interne diversiteit: het gaat hier zowel over laaggeschoolde als om hooggeschoolde profielen, en ook wat herkomst betreft zijn er onevenwichten. We hebben bijzondere aandacht voor vrouwen met een migratieachtergrond, een groep van wie de tewerkstellingsgraad bijzonder laag is.

Op vlak van **onderwijs** is het belangrijk dat meer jongeren gekwalificeerd de school verlaten: het gaat dan om het terugdringen van schooluitval, maar ook om een correcte oriëntatie binnen het onderwijsaanbod, rekening houdend met de competenties en de ambities van kinderen en jongeren. Binnen onderwijs is **taalverwerving** een speerpunt: kinderen en jongeren die een rijke taal beheersen, kunnen hun taal inzetten om zichzelf ten volle te ontplooiën en uit te drukken. Specifiek voor jongeren is een goede overgang tussen onderwijs en werk van belang: een goede start op de arbeidsmarkt is een bouwsteen voor de verdere levensloopbaan en een mijlpaal in positieve identiteitsontwikkeling. Ook hier is een gendersensitieve benadering aangewezen. In de lerarenopleiding komt er meer aandacht voor leren omgaan met diversiteit in de klas.

Actie 3.1: Monitoren van de diversiteit in het lerarenkorps

We streven naar een meer divers lerarenkorps, op het vlak van zowel geslacht als achtergrond, zonder daarbij de vereisten aan te passen. Zo brengen we kinderen en jongeren op een dagelijkse manier in contact met de diversiteit in de samenleving – wat positieve effecten heeft op hun identiteitsontwikkeling en kan bijdragen aan hun welzijn op school (bv. zichzelf herkennen in de school en het lerarenkorps). Door maximaal het potentieel van de Vlaamse samenleving aan te boren voor het lerarenberoep kunnen we ook een belangrijke bijdrage leveren aan de aanpak van het lerarentekort.

Momenteel beschikken we nog niet over systematische gegevens over de diversiteit bij het onderwijspersoneel. Daarom wordt het initiatief genomen om zicht te krijgen op het aantal leerkrachten van buitenlandse herkomst (volgens de uniforme herkomstdefinitie gehanteerd bij de Vlaamse overheid). Gegevens van de eigen personeelsdatabank worden gekoppeld aan herkomstgegevens die vervat zitten in de kruispuntbank van de sociale zekerheid. Door dit voor verschillende jaren (bv. 2013-2016-2019) en onderwijsniveaus te doen, is het ook mogelijk om inzicht te verkrijgen in trends en verschillen.

Doelstellingen	<ul style="list-style-type: none">- Diversiteit in het onderwijspersoneel (herkomst, geslacht, evt. handicap) is op een wetenschappelijk onderbouwde manier in kaart gebracht- Trends en evoluties over meerdere jaren zijn zichtbaar gemaakt
Bevoegde beleidsdomeinen en ministers	Onderwijs en Vorming – minister Ben Weyts
Realisatie Regeerakkoord	p. 27 <i>Het lerarenkorps moet een betere weerspiegeling van de maatschappij worden. We moeten er naar streven dat ons lerarenkorps diverser is als geheel, zowel op vlak van geslacht als achtergrond.</i>
Timing	2020 en verder
Budget	Onderwijs en Vorming, binnen reguliere middelen

Mogelijke acties 2021 - 2024

- Meer genderevenwicht en diversiteit zorg- en welzijnsopleidingen en -beroepen (welzijn, werk)

Mannen en personen van buitenlandse herkomst zijn ondervertegenwoordigd in de zorg- en welzijnsberoepen. We schenken bijzondere aandacht aan de gendermechanismen die spelen bij het werven, opleiden en ondersteunen van potentiële zorg- en welzijnswerkers en streven naar een evenredige vertegenwoordiging van personen van buitenlandse herkomst in de zorg- en welzijnsopleidingen en -beroepen.

- Duurzame arbeidsmarktparticipatie verhogen door outreachend werken, levenslang leren en een inclusieve arbeidsmarkt (werk, onderwijs)

We leiden meer personen van buitenlandse herkomst toe naar de arbeidsmarkt en werkvloer via een outreachende aanpak en zetten in op competentieversterking. Er wordt extra ingezet op Levenslang Leren bij personen van buitenlandse herkomst, via het Platform Levenslang Leren en conform de principes van de conceptnota 'de lerende samenleving'.

- Focus op talent (werk)

We inspireren en ondersteunen ondernemingen en werkvloeren om uit te groeien tot inclusieve werkvloeren, opdat alle talenten goed kunnen terechtkomen in ondernemingen en duurzame loopbanen kunnen uitbouwen.

- Mobiliteit in hoger onderwijs maximaliseren (onderwijs)

Goede praktijken m.b.t. mobiliteit in het hoger onderwijs worden in kaart gebracht en er wordt onderzocht hoe deze optimaal kunnen ingezet worden. Er wordt gefocust op ondervertegenwoordigde groepen in het hoger onderwijs (buitenlandse herkomst, sociaaleconomische status, leeftijd, geslacht, handicap...)

- Actief vaderschap (welzijn)

Steeds meer mannen geven aan actiever hun vaderschapsrol te willen opnemen, maar nog tegen drempels te lopen. We lanceren een projectoproep waarmee we het actief vaderschap promoten, gericht op de vaders zelf en op intermediairen als Kind en Gezin, kraamafdelingen... We hebben daarbij oog voor het culturele perspectief, nieuwe relatievormen, etc.

- Genderongelijkheid in audiovisuele sector (media)

Ondanks de vele inspanningen blijven vrouwen, zeker in kernberoepen, ondervertegenwoordigd in de audiovisuele – en filmsector.. In samenwerking met Het Vlaams Audiovisueel Fonds bestrijden we de genderongelijkheid in de audiovisuele sector door de instroom van audiovisuele projecten van vrouwen te verhogen. We onderzoeken welke drempels vrouwen in de sector ondervinden en gaan met de betrokken actoren aan de slag om de geïdentificeerde drempels weg te werken.

4. De Verlichtingswaarden vormen de grondslag van ons samenlevingsmodel. We zetten alle Vlamingen aan om deze Verlichtingswaarden mee vorm te geven en mee uit te dragen

Mensen hebben verschillende achtergronden, ervaringen, overtuigingen, leef- en denkwijzen: een gelaagde **identiteit** die elk van ons uniek maken. Tegelijk is er ook een gedeelde Vlaamse identiteit, die ons allen verbindt en die evolueert door éénieders inbreng.

In elke samenleving, en in het bijzonder in een diverse samenleving, zijn meningsverschillen onontkoombaar. In een democratische rechtsstaat bieden de Verlichtingswaarden het kader om daar mee om te gaan. Onze rechtsstaat staat niet ter discussie. Geen enkele religie of levensbeschouwing staat boven de wet en de fundamentele beginselen, zoals de scheiding der machten, de neutraliteit van de overheid, de scheiding van kerk en staat, het non-discriminatiebeginsel,... De **gelijkheid** en de **individuele vrijheid** op het vlak van gender, seksuele geaardheid en levensbeschouwing zijn niet onderhandelbaar. We verwachten dat iedereen onze rechten, plichten en vrijheden erkent en naleeft.

De toenemende diversiteit in de samenleving roept nieuwe vraagstukken op. Omgaan met deze nieuwe vraagstukken vraagt respectvol luisteren naar alle argumenten, in dialoog gaan, een constructief debat voeren, draagvlak creëren, bruggen bouwen en sensibiliseren. Een sterke democratie is niet bang van meningsverschillen, maar floreert net door het debat erover. Als overheid willen we daarom actief burgerschap, ontmoeting, dialoog en constructief debat stimuleren en hiervoor kaders aanbieden. Daarom ook ontwikkelen we een beleid dat segregatie tegengaat. Alleen door met en niet naast elkaar te leven ontstaat gedeeld burgerschap. Het louter terugplooiën op de eigen etnisch-culturele groep belemmert een gedeelde Vlaamse samenleving, net omdat er zo weinig onderling contact is. Initiatieven die zich terugplooiën op etnisch-culturele afkomst en segregatie in de hand werken, worden daarbij niet meer gesubsidieerd vanuit de Vlaamse overheid.

Actie 4.1: Respectvol samenleven, ook online: dialoog over gelijkenissen en verschillen bevorderen bij jongeren

Internet en chatfora zijn steeds vaker de plaats waar jongeren zich een mening en beeld vormen over de samenleving. Het is een uitdaging om het genuanceerde debat ook daar binnen te brengen.

We geven een consortium van relevante partners met expertise ter zake de opdracht om online content te ontwikkelen, gericht op jongeren. Doel is om jongeren inzichten te geven over gelijkenissen en verschillen, hen weerbaarder te maken bij discussies en de respectvolle en genuanceerde dialoog te bevorderen. De focus ligt op genderthema's, geaardheid, herkomst en handicap. We maken deze thema's bespreekbaar en versterken de online sociale vaardigheden van jongeren.

Deze actie sluit aan op acties in het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan 2020-2024.

Doelstellingen	<ul style="list-style-type: none"> - Jongeren leren online genuanceerd nadenken en communiceren over gelijkenissen en verschillen. - We maken jongeren weerbaarder inzake discussies omtrent gender, handicap, geaardheid en herkomst. - De verlichtingswaarden zijn voorwerp van debat en dialoog via concrete online content.
Bevoegde beleidsdomeinen en ministers	Jeugd en Media – minister Benjamin Dalle Gelijke Kansen, Integratie en Inburgering – minister Bart Somers
Realisatie Regeerakkoord	p. 176 <i>Voor jongeren is de digitale wereld, gaming en sociale media heel belangrijk in hun dagelijks leven. [...] we bekijken hoe we jongeren nog meer mediawijs kunnen maken.</i>
Timing	2021
Budget	Vanaf 2021

Mogelijke acties 2021 - 2024

- Vernieuwde eindtermen secundair onderwijs: kritisch en participatief burgerschap (onderwijs)

Binnen de vernieuwde eindtermen secundair onderwijs gaat aandacht naar kritisch en participatief burgerschap binnen de Vlaamse samenleving. Dit wordt geoperationaliseerd binnen de sleutelcompetentie 'burgerschapscompetenties met inbegrip van competenties inzake samenleven'. We houden ook het leer- en uitwisselingsproces op vlak van burgerschapseducatie en actief en gedeeld burgerschap hoog op de agenda.

- Werk maken van (super)diversiteit en een divers-sensitieve dienst- en hulpverlening (welzijn, volksgezondheid en gezin)

We maken werk van een betere toegankelijkheid van welzijn en zorg voor personen van buitenlandse herkomst, gekaderd binnen een breder diversiteitsbeleid op niveau van het beleidsdomein en op organisatieniveau. Voor hulp- en zorgverleners wordt ingezet op de versterking van hun interculturele competenties. Voor organisaties worden bestaande tools gebundeld en verspreid, waar nodig worden nieuwe tools ontwikkeld.

- Mediawijsheid en kritisch denken stimuleren bij kinderen en jongeren (media)

We maken werk van het versterken van de competenties van kinderen en jongeren op vlak van informatie, waaronder het omgaan met nieuws en (des)informatie. Kinderen en jongeren oefenen in het inschatten van de kwaliteit van online informatie en nieuws en gebruiken dit op een verantwoorde wijze in een maatschappelijk debat. Ze leren weerbaar en geweldloos omgaan met discussies, met een belangrijke focus op gender. Ze leren actief en constructief debatteren en dialogeren over maatschappelijke thema's en passen daar de verlichtingswaarden op toe.

5. In Vlaanderen is er geen plaats voor discriminatie, racisme en seksisme. We maken van Vlaanderen het voorbeeld in deze strijd

Discriminatie, racisme en seksisme zijn funest voor het democratisch samenleven in diversiteit: ze ondergraven het **fundamentele gelijkheidsbeginsel**. Ze reduceren mensen tot slechts één aspect van hun identiteit, dat dan ook nog eens als minderwaardig wordt beschouwd. Ze zorgen ervoor dat mensen geen gelijke kansen krijgen in de samenleving. Wie met discriminatie, racisme en seksisme te maken heeft, wordt niet alleen persoonlijk gevisieerd en gekwetst, maar ook onrecht aangedaan, en verliest zo soms ook het vertrouwen in de maatschappij – het vertrouwen dat men erbij hoort, dat iedereen gelijkwaardig is, dat er waardering is voor wie bijdraagt aan de samenleving, en dat wie inspanningen levert, ook vooruit kan komen in deze samenleving.

Om een inclusieve samenleving te realiseren, moeten we daarom discriminatie in al haar vormen verwerpen en er consequent tegen optreden, eveneens in de publieke ruimte. Racisme en discriminatie zijn vaak gestoeld op angst voor het onbekende, xenofobie gedachtegoed, stereotypen en vooroordelen over personen die 'anders' zijn. Seksisme en seksistisch gedrag zijn geworteld in stereotyperende ideeën en verwachtingen over 'mannelijkheid' en 'vrouwelijkheid'. Ook discriminatie omwille van leeftijd, handicap of op basis van andere beschermende discriminatiegronden, is onaanvaardbaar. Omwille van racisme, seksisme en andere vormen van discriminatie kunnen mensen zich niet ten volle ontplooien en blijft potentieel talent onbenut.

Het gelijkheidsbeginsel is een fundamenteel mensenrecht en het bestrijden van racisme, seksisme en alle andere vormen van discriminatie vormt een essentieel onderdeel van de basisprincipes van de Verlichting. We veroordelen en bestrijden alle vormen van geweld op basis van identiteitskenmerken zoals zogenaamd ras, huidskleur, afkomst, nationale of etnische afstamming, geslacht, genderidentiteit en -expressie, seksuele geaardheid, leeftijd, handicap of andere vormen van geweld omwille van de beschermende kenmerken.

Het ambitieniveau ligt dan ook hoog. Prioritaire domeinen zijn wonen, werken, onderwijs, media (inclusief haatspraak) en welzijn. We gaan verder op de ingeslagen weg van sensibilisering, zelfregulering, opleiding en gerichte controles, en zullen in al deze domeinen gerichte acties ondernemen. We zorgen voor kennisuitwisseling en expertisebevordering binnen de beleidsdomeinen en over beleidsdomeinen heen.

Via het Vlaams horizontaal beleid inzake racisme zal ook een bijdrage worden geleverd aan het Interfederaal Actieplan inzake racismebestrijding. Hetzelfde geldt voor het Interfederaal Actieplan rond LGBTQI+ en Nationaal Actieplan Gendergerelateerd Geweld.

Actie 5.1: Handelingsbekwaamheid bevorderen bij discriminerende uitspraken

Wanneer mensen geconfronteerd worden met discriminerende uitspraken, of er getuige van zijn, is het niet altijd gemakkelijk om een gepaste reactie te geven. Vaak is er sprake van handelingsverlegenheid - ook voor begeleiders van jongeren (leerkrachten, jeugdwerkers, opvoeders,...). Met deze actie willen we de begeleiders van jongeren versterken, opdat zij van handelingsverlegenheid tot aangepaste handelingsreflexen kunnen komen.

Er bestaan al veel instrumenten en methodieken ter zake, die vinden echter niet altijd hun weg naar de begeleiders. We geven daarom de opdracht aan een consortium van organisaties met expertise ter zake om het beschikbare materiaal in kaart te brengen en om na te gaan waar er lacunes zijn of actualisering nodig is. Het consortium brengt eveneens in kaart in hoeverre het beschikbare materiaal zijn weg vindt naar begeleiders van jongeren, en hoe dit verder versterkt, geactualiseerd en verspreid kan worden.

We starten met jongeren: deze actie sluit daarom aan op acties in het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan 2020-2024. Het initiatief is echter relevant voor verschillende sectoren (bv. zorg en welzijn, arbeidsbemiddeling, loketfuncties, ...): volgende jaren breiden we het initiatief daarom verder uit.

Doelstellingen	<ul style="list-style-type: none"> - begeleiders van jongeren kunnen gepast omgaan met discriminerende uitspraken - Jongeren zijn versterkt in hun handelingsreflexen en weerbaarheid wanneer zij geconfronteerd worden met discriminerende uitspraken
Bevoegde beleidsdomeinen en ministers	<p>Jeugd – minister Benjamin Dalle</p> <p>Gelijke Kansen, Integratie en Inburgering – minister Bart Somers</p>
Realisatie Regeerakkoord	<p>p. 138</p> <p><i>Onze rechtsstaat staat niet ter discussie. Geen enkele religie of levensbeschouwing staat boven de wet en de fundamentele beginselen die aan onze rechtsstaat ten grondslag liggen, zoals de scheiding der machten, de neutraliteit van de overheid, de scheiding van kerk en staat, het non-discriminatiebeginsel, ... De gelijkheid en individuele vrijheid op het vlak van gender, seksuele geaardheid en levensbeschouwing zijn niet onderhandelbaar. We verwachten dat iedereen onze rechten, plichten en vrijheden erkent en naleeft.</i></p> <p>p. 10 en 151</p> <p><i>De Vlaamse Regering verwerpt racisme in al zijn vormen en treedt er consequent tegen op.</i></p>
Timing	2020-2021
Budget	<p>Vanuit provisie GKII 2020: 200K</p> <p>Vanuit jeugd</p>

Actie 5.2: Monitoringsysteem discriminatie: onafhankelijk expertencomité

Er is een onafhankelijk expertencomité opgericht, dat onderstaande doelstellingen zal realiseren. In dit expertencomité kan tevens informatie en expertise over de verschillende monitoringsystemen worden uitgewisseld. Dit expertencomité kan verder de coherentie en afstemming tussen de verschillende systemen bevorderen waarbij tevens op zoek kan worden gegaan naar onderliggende mechanismen of beweegredenen, die leiden tot een ongelijke behandeling of uitsluiting.

Doelstellingen	<ul style="list-style-type: none"> - het uitwisselen van ervaringen en initiatieven en het formuleren van gerichte onderzoeksvragen, ter verdieping van de kennis over de strijd tegen discriminatie; - nagaan welke valabele methoden er zijn om discriminatie op te sporen en te monitoren, waarbij rekening wordt gehouden met de specificiteit van de verschillende domeinen (Wonen, Werk, VO als werkgever); - nagaan welke methoden ook als sensibiliserend instrument kunnen ingezet worden; - nagaan met welke methoden lokale besturen aan de slag kunnen, compatibel aan het Vlaamse instrumentarium voor wonen, arbeidsmarkt en de Vlaamse overheid en wat hier de randvoorwaarden zijn.
Bevoegde beleidsdomeinen en ministers	<p>Gelijke Kansen, Integratie en Inburgering, Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid – minister Bart Somers Werk en Sociale Economie – minister Hilde Crevits Wonen – minister Matthias Diependaele</p>
Realisatie Regeerakkoord	<p>p. 138 <i>Onze rechtsstaat staat niet ter discussie. Geen enkele religie of levensbeschouwing staat boven de wet en de fundamentele beginselen die aan onze rechtsstaat ten grondslag liggen, zoals de scheiding der machten, de neutraliteit van de overheid, de scheiding van kerk en staat, het non-discriminatiebeginsel, ...</i></p> <p>p. 10 en 151 <i>De Vlaamse Regering verwerpt racisme in al zijn vormen en treedt er consequent tegen op.</i></p> <p>p. 141 <i>“We blijven elke vorm van discriminatie bestrijden. We gaan verder in op de ingeslagen weg van sensibilisering, zelfregulering door de sectoren, opleiding en gerichte controles. (...)”</i></p> <p>p. 80 <i>“Om elk talent de kans te geven, zonder onderscheid, blijven we elke vorm van discriminatie bestrijden. We gaan verder in op de ingeslagen weg van sensibilisering, zelfregulering door de sectoren, opleiding en gerichte controles vanuit sociale inspectie. We reageren kordaat op discriminatie op de arbeidsvloer. Daarom zal de Afdeling Toezicht en Handhaving van het Departement Werk en</i></p>

	<i>Sociale Economie aandacht besteden aan het vermijden van alle vormen van wettelijk verboden discriminatie. Daarnaast dragen we de parketten op om de nodige aandacht te geven aan de strijd tegen discriminatie."</i>
Timing	2020
Budget	Binnen de reguliere middelen

Mogelijke acties 2021 - 2024

- Mediawijsheid, kritisch denken, online etiquette, bestrijden van vooroordelen (media)

Er worden gerichte acties opgezet om sociale mediagebruikers bewust te maken van de nodige online etiquette m.b.t. racisme, non-discriminatie, cyberpesten, seksisme en stereotype beeldvorming; alsook hoe daar mee om te gaan.
- Oprichting Vlaams gelijkheidsorgaan (gelijke kansen)

Er wordt een eigen Vlaams gelijkheidsorgaan opgericht, dat werkt op basis van de non-discriminatiewetgeving en dat de opdrachten van Unia en de genderkamer van de Vlaamse ombudsdienst bundelt.
- Monitoring discriminatie (Vlaamse overheid en lokale besturen)

Voor de Vlaamse Overheid zal ook een onafhankelijk, effectief en academisch monitoringssysteem worden uitgewerkt dat de aard en het volume van discriminatie op geaggregeerd niveau in kaart brengt en dat zal worden gebruikt om sensibiliserend te werken en waar nodig acties uit te werken die daadwerkelijk het verschil maken op het terrein. Na erkenning van de ontwikkelde methode wordt dit ook aangeboden aan de lokale besturen.
- Ondersteuning meldpunten voor discriminatie op vlak van lokaal woonbeleid (wonen)

In het lopende actieplan Vlaams antidiscriminatiebeleid op de private huurmarkt wordt een belangrijke rol voorzien voor de lokale besturen. Uit het subsidiekader voor de intergemeentelijke samenwerking volgt de verplichting om een lokaal meldpunt te installeren waar inwoners terecht kunnen met meldingen rond discriminatie op de private huurmarkt. Het Agentschap Wonen-Vlaanderen zet in op een ondersteuning van deze meldpunten, in samenwerking met Unia.
- Bestrijden van discriminatie op de arbeidsmarkt (werk)

We blijven elke vorm van discriminatie bestrijden. Voor het beleidsdomein Werk gaan we verder op de ingeslagen weg van sensibilisering en zelfregulering door de sectoren. De sectoren verkennen, erkennen en werken systemen van zelfregulering en zelfcontroles uit. We werken een onafhankelijk en academisch monitoringssysteem uit dat discriminatie op geaggregeerd niveau in kaart brengt en dat ook wordt gebruikt om sensibiliserend te werken en waar nodig acties uit te werken die daadwerkelijk het verschil maken op het terrein.

6. Diversiteit in beeldvorming moet de norm zijn. Hiermee werken we stigmatisering weg en geven we een gezicht aan het diverse Vlaanderen

Beeldvorming is niet neutraal. Ze bepaalt mee hoe wij elkaar en onszelf percipiëren.

Stereotyperende beeldvorming sluit mensen op in enge categorieën en kent hen ongevraagd vermeende kenmerken of eigenschappen toe: uitvergroete veralgemeningen die individuen en groepen onrecht aandoen. Vaak gaan achter stereotypen vooroordelen of negatieve denkbeelden schuil. Die kunnen een opstap zijn naar discriminerend gedrag. Steeds weer op dezelfde stereotypen botsen, weegt op mensen en staat hun ontplooiing in de weg. Of het nu gaat om personen met een handicap, mannen, vrouwen, LGBTQI+personen, personen van buitenlandse herkomst, of anderen: ze krijgen er allen mee te maken. Stereotypen uit het verleden kunnen bovendien lang doorwerken.

Inzetten op **diverse, niet-stereotyperende en genuanceerde beeldvorming** is ruimte creëren voor mensen om zichzelf te zijn en zich te ontplooien. Het betekent negatieve polarisering en stigmatisering tegengaan en werken aan sociale samenhang en inclusie.

Niet enkel Media draagt verantwoordelijkheid, maar alle beleidsdomeinen. De Vlaamse overheid heeft immers een voorbeeldrol op het vlak van correcte beeldvorming in haar eigen communicatie. Via vormgeving, beeld en woord beïnvloedt zij hoe mensen het samenleven waarnemen en hoe ze dit verder vorm geven. Ook onderwijs speelt hier een belangrijke rol in en zet maximaal in op het promoten van samenleven en het tegengaan van stereotypen.

Elk beleidsdomein kan daarnaast op zoek gaan naar kanalen of hefboomen binnen de eigen sector. Via sensibiliserend, stimulerend en ondersteunend optreden kan de Vlaamse overheid bijdragen aan diverse, niet-stereotyperende en genuanceerde beeldvorming.

Mogelijke acties 2021 - 2024

- Beeldvorming in cultuur en vrije tijd (cultuur)

Sommige mensen vinden nog te weinig aansluiting bij het bestaande aanbod. Zichzelf herkennen in het cultuur- en vrijetijdsaanbod is een hefboom om effectief te participeren aan dat aanbod. Daarom willen we aan de slag met de beeldvorming in cultuur en vrije tijd, opdat ook mensen van buitenlandse herkomst, met verschillende genderidentiteiten of seksuele oriëntering en mensen met een handicap op een natuurlijke wijze mee in beeld komen in het culturele – en vrijetijdsaanbod.

- Sport en jeugd: diversiteit in beeld (sport, jeugd)

Met de sectoren uit de beleidsvelden Jeugd en Sport wordt ingezet op een diverse beeldvorming; via de methodiek van storytelling, worden de mogelijkheden, voordelen en eventuele drempels tot participatie in beeld gebracht. Met een toegankelijke communicatiestrategie worden deze verhalen gedeeld met een breed en divers doelpubliek, als hefboom om tot meer participatie te komen.

- Diverse representatie en sensibiliseren rond niet-stereotype beeldvorming (media)

Aan de hand van een sterke beeldcampagne "Let's change our narrative" activeren we de audiovisuele sector om van diversiteit een prioriteit te maken. Daarnaast zetten we in op onderzoek naar deze problematiek in de sector. We werken met een multidisciplinair team de checklist Inclusie verder uit tot een Charter. We zetten in op diverse representatie en inclusie in het opleidingstraject voor actoren in de audiovisuele sector. We onderzoeken samen met de sector en experts de piste om een consultancy bureau op te richten, waar de audiovisuele sector advies kan verkrijgen omtrent verhaallijnen buiten het bekende referentiekader, inclusie, en het in beeld brengen van de diversiteit in de samenleving.

- Een 'code diversiteit en inclusie' (cultuur)

De code diversiteit en inclusie wordt samen met de cultuursector opgemaakt als een gedragscode over diversiteit en inclusie. De code biedt inspiratie en handvaten aan de sector om te werken aan meerstemmigheid en is een instrument van zelfregulering.

- Sensibiliseren over de invloed van algoritmes op beeldvorming (economie, wetenschap en innovatie)

In ons online sociaal leven en gebruik van internet spelen algoritmes een steeds meer belangrijke rol: ze bepalen veelal wat we wel of niet te zien of te horen krijgen. Het Kenniscentrum Data en Maatschappij zal samen met andere partners online content ontwikkelen die de invloed van algoritmes op onze beeldvorming transparant maakt, en tools aanreiken om als burger discriminerende algoritmen te kunnen duiden.

7. Alle Vlaamse diensten en instellingen zetten in op beleidsparticipatie om het Vlaamse inclusieve beleid vorm te geven

Eén aspect van actief en gedeeld burgerschap is beleidsparticipatie: **een actieve betrokkenheid bij beleid** van overheden. Beleidsparticipatie neemt vele vormen aan: deelnemen aan een consultatie, een petitie organiseren, een manifestatie organiseren, deelnemen aan een burgerpanel of wijkcomité, online initiatieven,... Beleidsparticipatie kan geïnitieerd worden door burgers of door de overheid.

Een overheid kan veel motieven hebben om beleidsparticipatie te organiseren: draagvlak vergroten, inzichten verwerven, dynamiek creëren, transparantie bieden... Overheden, in het bijzonder **de lokale overheden**, experimenteren de laatste jaren met vernieuwende vormen van beleidsparticipatie. Voor overheden is bij zo'n initiatieven een zo groot mogelijke representativiteit van belang, met inbegrip van de diversiteit van de bevolking of het beoogde doelpubliek. Voor sommige burgers bestaan er echter drempels om deel te nemen aan initiatieven van beleidsparticipatie: de initiatieven zijn niet gekend, lijken niet relevant, voorkennis of sterke talige competenties zijn vereist, of burgers werden niet aangesproken om deel te nemen.

Alle mensen moeten gelijkwaardig kunnen deelnemen aan het vormgeven van beleid. Om het perspectief van alle burgers, ongeacht hun diverse achtergronden en kenmerken, mee te nemen, zetten alle Vlaamse instellingen in op beleidsparticipatie. Het streefdoel is dat mannen en vrouwen, personen met een handicap, personen van buitenlandse herkomst, LGBTQI+ personen maximaal deelnemen aan bestaande en nieuwe vormen van inspraak en participatie aan beleid. Niet alleen worden de stemmen van verschillende groepen zo gehoord: de verscheidenheid aan perspectieven binnen brengen, is een verrijking voor het inclusieve Vlaamse beleid en zal de doeltreffendheid van dat beleid ten goede komen.

Mogelijke acties 2021 - 2024

- De sportsector werkt toe naar meer diversiteit in de beleids- en beslissingsorganen (sport)
Sport Vlaanderen en het Beleidsnetwerk Inclusie In en Door Sport zetten in op bewustmaking en sensibilisering m.b.t. een meer evenredige vertegenwoordiging van verschillende herkomstgroepen en genderverhoudingen in sportorganen.
- Agentschap Opgroeien zet in op participatie binnen de jeugdhulpverlening (welzijn)
Bij de beleidsparticipatie van jongeren en hun ouders of opvoeders aan de jeugdhulpverlening, wordt aandacht besteed aan de vertegenwoordiging van de diverse bevolkingsgroepen binnen de jeugdhulp.
- NOOZO (gelijke kansen en alle beleidsdomeinen)
We evalueren het pilootproject NOOZO (opstart adviesraad handicap) en zoeken naar de gepaste manier om de stem van mensen met een handicap in de Vlaamse beleidsvoering, structureel te verankeren.

- Diversiteit in beleidsparticipatie bevorderen (alle beleidsdomeinen)

We delen methodieken en praktijkervaringen van beleidsparticipatie, zowel op niveau van lokale besturen als op niveau van de entiteiten van de Vlaamse overheid met bijzondere aandacht voor het betrekken van een zo divers mogelijk doelpubliek.

- Erfgoed voor iedereen (onroerend erfgoed)

We maken werk van een participatief erfgoedbeleid: iedereen die van ver of nabij met de erfgoedsector in contact komt, krijgt een stem en deze stem weegt mee op de keuzes in het beleidsdomein. Er gaat specifiek aandacht naar wat mensen in hun (nabije) omgeving belangrijk vinden: in hun buurten, dorpen en steden, verenigingen of erfgoedgemeenschappen. Laagdrempelige projecten laten toe te peilen naar wat er echt leeft en zijn een hefboom om een zo breed en divers mogelijk publiek te betrekken.

8. We maken werk van toegankelijkheid in publieke gebouwen, in de publieke ruimte en in de dienstverlening van de Vlaamse en lokale overheden

Een integraal toegankelijke leefomgeving is de **sleutel tot een inclusieve maatschappij** die gelijke kansen hoog in het vaandel draagt. Dit impliceert een volgehouden aandacht voor fysieke toegankelijkheid, toegankelijkheid van informatie, dienstverlening en events, en digitale toegankelijkheid.

Veel mensen ontdekken het belang van integrale toegankelijkheid pas wanneer ze door omstandigheden op drempels stoten. Het is echter belangrijk om niet te wachten op die persoonlijke momenten van inzicht, maar maatschappijbreed in te zetten op **informatieverstrekking** volgens de principes van **Universal Design**, op **vormingen**, op **bewustwording en sensibilisering**. Een integraal toegankelijke omgeving maken we immers allemaal samen: van overheden en allerhande dienstverleners, bedrijven en burgers, tot projectontwikkelaars en (toekomstige) ontwerpers en architecten.

De Vlaamse overheid zet zelf de toon door vanuit de verschillende beleidsdomeinen gerichte, coherente ambities voorop te stellen en **integrale toegankelijkheid als absolute kwaliteitsvoorwaarde** in te schrijven binnen het beleid in alle Vlaamse beleidsdomeinen. Zo wordt aandacht voor integrale toegankelijkheid een automatisme in processen, procedures, duurzaamheidsinstrumenten en bij erkenningen.

De Vlaamse overheid vervult een voorbeeldrol door haar **dienstverlening** zowel fysiek als digitaal, maximaal toegankelijk te maken en te ontdoen van drempels die participatie in de weg staan en dit op een gefaseerde manier. Hierbij zetten we in eerste instantie in op nieuwe projecten en toepassingen. Het gebruik van klare taal in overheidscommunicatie en het volgen van de Europese WCAG-richtlijn inzake digitale toegankelijkheid van overheidswebsites en applicaties vormen hierbij het uitgangspunt. We zetten verder in op een nog bredere verspreiding van digitale toestellen onder de bevolking en het verder versterken van digitale vaardigheden bij alle burgers, door werk te maken van een transversaal e-inclusiebeleid op Vlaams niveau.

Ook **gemeenten** worden gestimuleerd om een integraal toegankelijkheidsbeleid te voeren. Het Agentschap Inter is de ideale partner om een integraal toegankelijkheidsbeleid mee te realiseren. Op basis van de lopende evaluatie wordt een traject gestart om de werking van Inter te optimaliseren.

Ook de wetgeving wordt ingezet: via een **efficiënte en doeltreffende toegankelijkheidsregelgeving** wordt het pad naar een basistoegankelijkheid van de bebouwde omgeving verzekerd. Het evaluatierapport van de verordening vormt de basis voor eventuele bijsturing zodat er beter gegarandeerd kan worden dat nieuwe of verbouwde publiek toegankelijke gebouwen effectief toegankelijk zijn.

Ook het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen is een hefboom. Eén van de erin opgenomen kernkwaliteiten – inclusief samenleven- streeft ernaar om via de inrichting van Vlaanderen iedereen in de samenleving toegang te geven tot groen, publieke ruimte en basisvoorzieningen. **Inrichting draagt bij aan inclusief samenleven** door de toepassing van de **ruimtelijke principes die ingaan op aspecten zoals toegankelijkheid en doelgroepgeschiktheid**.

Actie 8.1: Universal Design in opleidingen

Met de afsluiting van de Universal Design-ontwerpwedstrijd zullen een aantal opleidingsinstellingen een charter ondertekenen waarbij ze zich engageren om Universal Design beter te integreren in hun ontwerpopleidingen. We bouwen voort op de ervaringen van deze wedstrijd om Universal Design te mainstreamen in de opleidingen architectuur, interieurarchitectuur, ruimtelijke ordening, product design, ingenieurs, stedenbouwkundigen,... door de expertise van Inter binnen te brengen in deze opleidingen.

Doelstellingen	- Opleidingsinstellingen doen beroep op de expertise van Inter - Universal Design is structureel ingebed in de relevante opleidingen
Bevoegde beleidsdomeinen en ministers	Onderwijs en Vorming – minister Ben Weyts Gelijke Kansen, Integratie en Inburgering – minister Bart Somers
Realisatie Regeerakkoord	p. 150 <i>De Vlaamse overheid zet zelf de toon door vanuit de verschillende beleidsdomeinen gerichte, coherente ambities voorop te stellen en integrale toegankelijkheid, niet in het minst van personen met een handicap, als absolute kwaliteitsvoorwaarde in te schrijven binnen het beleid.</i>
Timing	2020-2024
Budget	Vanuit provisie GKII 2020: 50K (GKII)

Mogelijke acties 2021 - 2024

- Masterplan toegankelijkheid (mobiliteit)

Er komt een Masterplan Toegankelijkheid met ambitieuze en haalbare doelstellingen voor het toegankelijk maken van de halte-infrastructuur: tegen 2030 moet 50% van de haltes van het kernnet en het aanvullend net toegankelijk zijn, voor haltes opgenomen in een mobipunt ligt de lat op 100%.

- Toegankelijk Vlaanderen.be en een kwaliteitslabel toegankelijkheid (verschillende sectoren)

Een 'kwaliteitslabel toegankelijkheid' moet de verschillende sectoren informeren en ondersteunen bij het werken aan een betere toegankelijkheid en aan een aanbod voor iedereen.

Met de grondige vernieuwing van de Toegankelijk Vlaanderen applicatie maken we een bewuste keuze om de focus niet langer op knelpunten te leggen, maar om de gemaakte toegankelijkheidsinspanningen in de verf te zetten. Diverse beleidsdomeinen kunnen met de applicatie aan de slag om inzicht te verwerven in de toegankelijkheid van hun sector, mensen met een handicap te informeren en goede voorbeelden in de schijnwerpers te zetten.

- Toegankelijkheid als absolute kwaliteitsvoorwaarde binnen elk beleidsdomein (alle beleidsdomeinen)

De Vlaamse beleidsdomeinen zetten de toon door gerichte, coherente ambities voorop te stellen en integrale toegankelijkheid, niet in het minst voor personen met een handicap, als absolute kwaliteitsvoorwaarde in te schrijven binnen het beleid. Inter is hierbij de partner om dit mee te begeleiden.

- Toegankelijkheidscheck van de digitale dienstverlening van de Vlaamse en lokale overheden (interne dienstverlening Vlaamse overheid, facilities en ICT)

Er wordt een diepgaande toegankelijkheidsscreening uitgevoerd op de websites van de Vlaamse overheid conform de Europese richtlijn webtoegankelijkheid (WCAG). Aansluitend onderzoeken we of gelijke kansen gewaarborgd blijven bij publieke dienstverlening die enkel digitaal beschikbaar is.

- Inspireren en ondersteunen van lokale besturen (binnenlands bestuur)

Met het charter 'naar een toegankelijke gemeente' stimuleren we gemeenten om samen met Inter hun toegankelijkheidsbeleid onder de loep te nemen en nieuwe doelstellingen en acties vast te leggen voor de toekomst. Om het lokale toegankelijkheidsbeleid verder te versterken, ontwikkelen we tools en goede praktijken, waarmee de besturen hands on aan de slag kunnen.

9. We gaan voor inclusie als uitgangspunt voor personen met een handicap

België ratificeerde in 2009 het VN-verdrag voor de rechten van personen met een handicap uit 2006. Dat verdrag maakt van de inclusie van personen met een handicap een basisrecht. Met **inclusie** wordt bedoeld dat personen met een handicap op gelijke voet en met een zelfde mate van zelfbeschikking en controle als anderen kunnen participeren aan alle sectoren van de samenleving. **Persoonlijke autonomie en waardigheid zijn de leidraad.**

Om dit mogelijk te maken, moeten **alle maatschappelijke sectoren (onderwijs, werk, cultuur, etc.) zo worden georganiseerd dat zij maximaal gericht zijn op de participatie van een breed en divers publiek, onder wie personen met een handicap.** Het vergt een grondige doorlichting (en dus toetsing aan het VN-Verdrag) op zoek naar inclusiedrempels, gebaseerd op de kennis en expertise van mensen met een handicap zelf (en hun organisaties). Het gaat niet alleen maar om het integraal toegankelijk maken van de samenleving, maar evengoed om sectorspecifieke ondersteuningsmaatregelen zoals de Vlaamse OndersteuningsPremie (VOP) die extra kosten of productiviteitsverlies compenseert voor een werkgever die een werknemer met een handicap in dienst neemt.

Ook in een maatschappij die maximaal gericht is op inclusie, zullen een aantal personen met een handicap nog steeds nood hebben aan een **persoonsgebonden ondersteuning om op gelijke voet te kunnen participeren.** De invoering van persoonsvolgende financiering (PVF) in 2017 verlegde de klemtoon van een aanbodgestuurd naar een vraaggestuurd ondersteuningsmodel. Zoals voorzien in het Besluit van de Regering zal deze regeerperiode PVF specifiek voor minderjarigen ingevoerd worden vanaf 2020.

Inzetten op inclusie van personen met een handicap is een overheidsbrede verantwoordelijkheid. Onderwijs is hierbij één van de sleuteldomeinen. Het M-decreet wordt er vervangen door een **begeleidingsdecreet voor kinderen met zorgnoden en hun leerkrachten.**

Inclusie begint bij inspraak. Het middenveld rond handicap hanteert de visie: *niets over ons, zonder ons*. Het is belangrijk hen in dit principe te ondersteunen en de mensen met een handicap en de organisaties te betrekken bij het beleid.

Werken aan inclusie omvat ten slotte een **beleidsniveau-overschrijdend perspectief.** Ook vanuit het federale niveau worden er uitkeringen en tegemoetkomingen uitgekeerd, en ook op het lokale niveau worden er maatregelen genomen gericht op personen met een handicap. Een gezamenlijk inclusief beleid zoals bedoeld in het VN-verdrag impliceert dan ook structureel overleg tussen de betrokken beleidsdomeinen en –niveaus.

Actie 9.1: Inclusieve en toegankelijke dienstverlening voor mensen van buitenlandse herkomst met een handicap

Mensen van buitenlandse herkomst met een handicap vinden nog te weinig hun weg naar de juiste (handicap)specifieke dienstverlening omwille van bv. taal, digitale vaardigheden, onbekendheid met het aanbod,...

Doel is om meer mensen van buitenlandse herkomst met een handicap toe te leiden naar de handicap-specifieke dienstverlening. We focussen in eerste instantie op de context van Brussel: in deze regio maakt slechts een beperkt aantal mensen gebruik van de bestaande dienstverlening. De resultaten en methodieken worden daarna ook ingezet in de rest van Vlaanderen.

Doelstellingen	<ul style="list-style-type: none"> - (Ouders van) mensen van buitenlandse herkomst met een handicap vinden hun weg naar de handicap-specifieke dienstverlening – via toegankelijke communicatie, verspreiden van bestaande cultuursensitieve tools of ontwikkeling van nieuwe tools en instrumenten waar nodig. - Verschillende actoren die betrokken zijn bij de toeleiding staan deze specifieke groep op een cultuursensitieve manier bij.
Bevoegde beleidsdomeinen en ministers	<p>Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding – minister Wouter Beke</p> <p>Gelijke Kansen, Integratie en Inburgering – minister Bart Somers</p>
Realisatie Regeerakkoord	<p>p. 150</p> <p><i>De Vlaamse overheid zet zelf de toon door vanuit de verschillende beleidsdomeinen gerichte, coherente ambities voorop te stellen en integrale toegankelijkheid, niet in het minst van personen met een handicap, als absolute kwaliteitsvoorwaarde in te schrijven binnen het beleid.</i></p>
Timing	2020
Budget	<p>Vanuit provisie GKII 2020: 100K</p> <p>Vanuit welzijn</p>

Actie 9.2.: Visienota Wonen-Welzijn: betaalbaar, toegankelijk en inclusief wonen

Er wordt een gezamenlijke visienota Wonen-Welzijn opgemaakt, waarbij betaalbaar, inclusief en toegankelijk wonen, alsook begeleiding en ondersteuning op maat (ook preventief) centraal staan. Bijzondere aandacht wordt besteed aan de woonsituatie van personen met een zorgnood en de impact van persoonsvolgende financiering op het woonbeleid.

Doelstellingen	<ul style="list-style-type: none"> - Betaalbaar, inclusief en toegankelijk wonen, begeleiding en ondersteuning (ook preventief) op maat - Duidelijke afstemming van beleidsinitiatieven die zich op het snijvlak Wonen-Welzijn-Zorg bevinden
Bevoegde beleidsdomeinen en ministers	<p>Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding – minister Wouter Beke</p> <p>Wonen – minister Matthias Diependaele</p>
Timing	2020
Budget	Binnen de reguliere middelen Welzijn en Wonen

Mogelijke acties 2021 - 2024

- Inclusieve tewerkstelling (werk)

Met een nieuw regelgevend kader voor individueel maatwerk (voorzien vanaf 2023) ondersteunt de Vlaamse overheid de tewerkstelling van werknemers en zelfstandigen met een arbeidshandicap of een psychosociale problematiek via een loonpremie en/of een begeleiding op de werkvloer in het regulier economisch circuit.
- Inclusief sporten (sport)

In samenwerking met andere beleidsdomeinen verhogen we verder de deelnamekansen van mensen met een handicap, zowel aan het specifieke G-sport-aanbod als aan het reguliere sport- en beweegaanbod.
- Inclusie van kinderen en jongeren met een handicap (welzijn)

Met een sensibiliseringscampagne naar een breed publiek promoten we inclusie van kinderen en jongeren met een handicap of een zorgbehoefte in de 'reguliere' samenleving. We richten ons hierbij tot o.a. kinderen en jongeren, gezinnen, kinderopvang, buitenschoolse activiteiten, cultuur en vrijetijdsinitiatieven, jeugdwerk, gezins- en specifieke ondersteunende diensten, lokale besturen, therapeuten,... dit in samenwerking met andere partners uit de relevante beleidsdomeinen.
- Visie op adequate ondersteuning voor gezinnen met kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte (welzijn)

Er komt een visie op een adequate ondersteuning voor gezinnen met kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte. Binnen deze ondersteuning is ook de inclusieve kinderopvang van belang.

10. Iedereen in Vlaanderen moet zich goed kunnen voelen. We zetten in op welbevinden van LGBTQI+

België en Vlaanderen zijn internationaal een koploper op het vlak van LGBTQI+ -beleid. Dit uitte zich in 2019 opnieuw in een tweede plaats – na Malta – in de Rainbow Europe rangschikking die jaarlijks wordt opgesteld door de Europese koepelorganisatie ILGA Europe. Toch blijft er reden tot actie.

Ondanks de grote vooruitgang van de voorbije decennia op het vlak van gelijke rechten en maatschappelijke openheid, gaan er achter die algemene vaststelling nog concrete problemen schuil. Zo krijgen holebi's en transgenderpersonen buitensporig vaak te maken met geweld en liggen de suïdecijfers opmerkelijk hoger dan bij hetero's en cisgenderpersonen. Eenzaamheid bij oudere LGBTQI+ vergt aandacht, net als het welbevinden van jongeren in onderwijs en de jeugdsector, de inclusie van LGBTQI+ in sport en sensitiviteit voor de thematiek in de gezondheids- en welzijnssector. Thema's die vrij nieuw zijn in het blikveld van het Vlaamse beleid, zoals interseks en non-binariteit dienen verder te worden geëxploreerd. Het tegengaan van heteronormativiteit, holebi- en transfobie vragen om doortastende en volgehouden maatregelen. Werken aan het welbevinden van LGBTQI+ personen vergt dan ook een **overheidsbrede aanpak**. De **Jogjakartaprinicipes** fungeren hierbij als leidraad.

Het creëren van een LGBTQI+- vriendelijke maatschappij vergt een **dubbele focus**: eentje gericht op het detecteren en ledigen van **specifieke noden van de LGBTQI+-gemeenschap in haar diversiteit**, een andere gericht op de **brede maatschappij in al haar segmenten en geledingen**. De gelijkwaardigheid en individuele vrijheid op het vlak van gender en seksuele geaardheid zijn immers niet onderhandelbaar.

Mogelijke acties 2021 - 2024

- Werken aan welzijn van LGBTQI+ (welzijn, onderwijs)

We informeren en sensibiliseren actoren in het onderwijs en de welzijnssector om genderbewust en LGBTQI+ inclusief te denken en te zijn. We ontwikkelen en verspreiden informatie (Bv. mbt. Holebi- en transvriendelijke ouderenzorg, interseks personen...). Binnen het onderwijs subsidiëren we daartoe KLiQ vzw, die fungeert als expertisepunt voor gender- en LGBTQI+-beleid.

- Het jeugdwerk draagt bij aan het welzijn van LGBTQI+ kinderen en jongeren (jeugd)

In opvolging van het in september 2020 verschenen kwalitatief onderzoeksrapport "Ik zie, ik zie wat jij niet ziet. Gender- en seksuele identiteit in het jeugdwerk", uitgevoerd door het Departement Cultuur, Jeugd en Media en de onderzoekers van Expeditions vzw, gaan we samen met de jeugdwerksector aan de slag. Onder meer op basis van de onderzoeksbevindingen en aanbevelingen zetten we een traject uit m.b.t. welbevinden van LGBTQI+-jongeren binnen het jeugdwerk. We ontwikkelen verder de nodige expertise, goede praktijken die nu al bestaan worden in de kijker gezet en versterkt.

- LGBTQI+ in het nieuwe vormingstraject voor diplomaten (buitenlandse zaken)

In het nieuwe vormingstraject voor (aspirant-)diplomaten komt er een module over mensenrechten. Hierbij wordt er expliciet aandacht besteed aan LGBTQI+-rechten en de manier waarop diplomaten met deze thematiek kunnen omgaan in landencontexten waarin LGBTQI-rechten niet als mensenrechten worden erkend.